

Egyszerűsítsünk?

A matematikában az egyszerűsítés – például több tag ideiglenesen egy új változóval történő helyettesítése, vagy egymást semlegesítő tényezők kiejtése - közkedvelt, elegáns, a további műveleteket lényeges mértékben megkönnyítő megoldás. Ha viszont e módszert a gazdaságirányításban kellő körültekintés nélkül alkalmazzák, komoly bonyodalom, számottevő pénzügyi veszteség vagy teher keletkezhet belőle. Így történt ez a 70-es évek két olajár-robbanása kapcsán is, amikor az olajár végül mégis csak „begyűrűzött”, olyannyira, hogy rövidesen a KGST-országok kölcsönös áruforgalmának elszámolását is világgpiaci árbázisra, majd konvertibilis valutára állították át. De mi van akkor, ha a szóban forgó megközelítést a gazdaság, illetve a környezetvédelem/fenntarthatóság viszonylatában próbálják „bevetni”, ahogy azt jó negyedévvvel ezelőtt maga a miniszterelnök jelentette be: úgymond, összhangba kell hozni a gazdasági és a környezetvédelmi szempontokat egymással. Hogy nem a levegőbe beszélt, arról számos, természeti értékeink és kis hazánk jövője szempontjából egyaránt súlyos döntés vagy formálódó elképzelés tanúskodik. Márpedig itt egyszerű pénzügyér módon aligha lehet orvosolni az elkövetett hibát – az élő természet egyre-másra bekövetkező, vagy „előirányzott” rombolását/károsítását: a földhasználat gyökeres megváltozását; évtizedeken át biotermeléssel hasznosított területek beszennyezését; növény- és állatfajok ezreinek létfeltételeit is biztosítani hivatott, gondosan védett földterületek „szétparcellázását”; a kíméletlen fadóntógetést; vagy a levegőminőség romlásának elfogadását – mivel annak javítása állítólag rontaná versenyképességünket. Ez utóbbit nem kisebb személyiség jelentette ki nemrég, mint maga a környezet védelméért első helyen felelős miniszter...

Pedig új alkotmányunk hitvallása és alapvetése világosan leszögezi:”... a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. ...Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit. A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.” Nincs szükség tehát uniós kötelezettségsszegési vizsgálatra ahhoz, hogy lefoghassuk azok kezét, akik – hatalmukkal visszaélve – a fent említett értékeket, országunk fejlődésének természetes alapjait veszélyeztetik. Ami azt illeti, ha sokáig manipulálnak az illetékesek a természetvédelmi területekkel, a Natura 2000 program végrehajtásával, úgy ilyen uniós „sallerekre” és támogatási források megvonására is számíthatunk.

A 2014-2020-as időszakra az Európai Bizottsággal kötött partnerségi megállapodás „intelligens, fenntartható és befogadó” növekedést ír elő. Alább világossá teszi, hogy ez a növekedés az ökológiai fenntarthatóság követelmény-rendszerének kielégítésével, például a megújuló energiaforrások kiaknázásával és az energiahatékonyság jelentős javításával kell együtt járjon. Így válik a növekedés ökoszociális szempontból is fenntarthatóvá, amihez nemzetgazdasági síkon csökkenő anyag- és energiafelhasználás is tartozik. **Természeti értékeink védelme ezért nem képezheti rövidlátó manipulációk, alkuk tárgyát!** Márpedig jelenleg éppen ez történik: miközben a 2020-ig tartó hétéves időszak uniós pályázati rendszere ezeken a területeken komoly fejlesztési célkitűzéseket tartalmaz, a gyakorlat (például az 1–1,5 nap alatt kimerülő energiaracionalizálási pályázati keretek, vagy az ösztönzési funkciókat gyakorlatilag nélkülöző adórendszer, vagy a továbbra is a szennyezőket „jutalmazó” szabályozás) ennek szöges ellentéte, a tényleges teljesítmény messze elmarad az időarányosan szükséges szintektől. Erre egyébként nemrég, a Magyar Természetvédők Szövetsége által a „Közösségi energiával az energiafüggetlenség felé” témában megtartott nemzetközi

konferenciára készült tanulmányok is felhívták a figyelmet. Eddig ugyanis a környezetet károsító kibocsátás főként a rendszerváltozáshoz kapcsolódó nagyszabású gyárbezárásoknak, valamint a 2008-as általános válsághelyzetnek tulajdoníthatóan csökkent. Az ökoszociális szempontokat előtérbe helyező, tényleges intézményi és szabályozási reform nélkül esélyünk sincs a klímaváltozás kezelésével kapcsolatos vállalásaink teljesítésére, még kevésbé a gazdasági-pénzügyi válság fenntartható leküzdésére.

Különösen akkor nem, ha olyan „egyszerűsítéssel” is élni akarunk, mint a nettó szén-dioxid-kibocsátás atomenergia fokozott alkalmazásával történő csökkentése – úgymond a csökkentés módját a tagállamok határozhatják meg. A globális felmelegedés kordában tartására (legfeljebb +2 Celsius-fokos átalaghőmérséklet-emelkedés) ugyanis csak abban az esetben lesz lehetőség, ha mielőbb széles körű intézkedéseket tesznek világszerte a szén-dioxid-kibocsátás mérséklésére. Márpedig az IPCC legfrissebb becslése szerint a jelenlegi ütemben továbbra is növekvő kibocsátás mellett legfeljebb 17-20 év állna e folyamat megfordítására rendelkezésünkre. A legkorábban 15 év múlva belépő új paksi blokkok aligha járulnának hozzá e célkitűzés eléréséhez – ellenkezőleg, anyagi-pénzügyi erőforrásainkat Paksra lekötve évről évre újabb CO₂ adagokat engednék a légkörbe, ahol ezek (igen hosszú élettartamuk miatt) hatványozottan járulnának hozzá a globális felmelegedéshez.

November 11-én fordulat-értékű közös vállalást tett az amerikai és a kínai elnök: az USA 2025-re 26-28 százalékkal csökkenti üvegházhatású gázkibocsátását a 2005-ös szinthez képest, Kína pedig legkésőbb 2030-ra megállítja annak növekedését (jelenleg az USA és Kína felelős a világméretű kibocsátás mintegy 45 százalékáért). E célkitűzés jegyében Kína 2030-ra 20 százalékra növeli a „tisztá” energia részarányát teljes energiatermelésében. E közös fellépés várhatóan lendületet ad a 2015-ben, Párizsban sorra kerülő, konkrét vállalásokat előirányozni hivatott globális klímakonferenciának. Ami azt illeti, az atomenergia üzemanyaga és technológiai berendezései előállítására, valamint az erőművek felépítése során keletkező teljes szén-dioxid kibocsátást életciklus szemléletben (a bányászattól a fűtőelemek és berendezések gyártásán át hulladékként történő ártalmatlanításukig) véve figyelembe egy kilowatt-óra előállításánál 66 gramm ilyen kibocsátás keletkezik, ami messze meghaladja a megújuló hasonló mutatóit. Ezt a Környezeti Nevelési Hálózat Országos Egyesület ez évben megjelent, „PAKS VOBISCUM? Kérdések és válaszok az új paksi atomerőműről” című kiadványa 103 tudományos közlemény összegzése eredményeként állapította meg.

Fontoljátok meg még egyszer, döntéshozók!

Balog Károly
szakközgazdász